

for sociale og ikke mindst politiske fag meget nemt føre til, at vi i vore analyser kun finder og gider overveje det, som er etableret og har haft succes, mens alternativerne – alle de forspildte muligheder, tanker og drømme – overses eller affærdiges som »urealistiske«. Det behøver de da slet ikke være, fordi det ikke hidtil har været muligt at få dem anerkendt og gennemført, ligesom vilkår og betingelser for deres manglende succes rent erkendelsesmæssigt kan være lige så givende.

Afsnittet om Det politiske system må anses for at være selve krumtappen, om hvilken hele værket bygges op. Derfor er det her gjort til genstand for særlig omtale. Men det skal ikke medføre, at man trods tvivl og anfægtelser over for nogle af Erik Rasmussens centrale udgangspunkter forledes til at tro, at værket ikke kan læses med stort udbytte. Personligt fandt jeg afsnittene om interesseorganisationer og politiske partier yderst stimulerende. Heller ikke her mener jeg, at Erik Rasmussen i sine overvejelser formår at frigøre sig for et traditionelt og i praktisk politik anvendeligt skel mellem interesser og idéer, hvor det første anses for mere mindreværdigt end det sidste. Ikke desto mindre lykkes det Erik Rasmussen at påvise de glidende overgange, hvor en rent materiel, kontant interesse bliver til en idé, og omvendt hvor en idé lader sig udmønte i kontante interesser.

Stofudvælgelsen og fremstillingen i 2. bind står i den grad i afhængighed af 1. bind, at det taler til gunst for Erik Rasmussens dygtighed til at opretholde en tanke med konsekvens. Det er formentlig i dette binds mere kontante oplysninger og eksempler, at mange – både studenter og andre – vil hente deres viden om politiske

processer og tilstande. Med en grundig og til stadighed ajourført gennemgang vil værket utvivlsomt kunne gøre god gavn som lærebog mange år endnu. Som vidnesbyrd om Erik Rasmussens personlige faglige udvikling vil værket blive stående som et monument over en imponerende flid og vilje til at møde nye og uvante problemstillinger og anskuelsesmåder med åbent sind og evne til videregivelse. For faget statskundskab i det danske universitetsmilieu er værket en kraftpræstation, som allerede i praksis er blevet påskønnet ved en udbredt anvendelse i undervisningen, men som også videnskabshistorisk og -sociologisk til stadighed vil påkalde sig interesse. Det er slet ikke så let at indføre nye fag i et universitetsmilieu som det danske; det skal gøres med nænsomhed både over for traditioner og skyldig hensyntagen til nye og utraditionelle synspunkter. Erik Rasmussen har formået at gøre det.

*Ole Karup Pedersen*

*Karl W. Redder, Karen Siune & Ole Tonsgaard: Introduktion til sociologisk metode. (Munksgaard, 1970). 227 s.*

Det er en universitetskærebog beregnet for studerende i økonomi, statskundskab og samfundsfag ved Aarhus Universitet. Den tilpasse omfang og det forhold, at der ikke foreligger nogen tilsvarende på dansk gør den imidlertid også anbefalelsesværdig til historikere på ethvert trin i faget, og uanset om han er aktiv videnskabsmand eller underviser.

For det første går bogen ikke længere frem i metodens problemer, end en historiker kan klare den uden vejledning og dermed blive orienteret i et tilgrænsende fags problemer. Dernæst bringer den en række afsnit, som

umiddelbart henvender sig til historikeren; eksempelvis: dataindsamling på grundlag af eksisterende datasamlinger, attitydemålinger, indholdsanalyse, kausalanalyse og modeller. Også andre afsnit vil imidlertid være inspirerende i mange retninger. Som forfatterne meget rigtigt siger: »Der er tillige det praktiske aspekt, at selv om en metode i særlig grad dyrkes i tilknytning til en bestemt videnskab, vil man ofte med fordel kunne anvende den pågældende metode i beslægtede videnskaber. Dette gælder en række af de metoder, der er medtaget i denne fremstilling«.

Bogen har en række litteraturhenvisninger, ikke mindst til arbejder, der har anvendt de enkelte metoder. Som teksten undertiden er vel kortfattet, så ville bogen nok have vundet i pædagogisk værdi (i hvert fald til selvstudium), hvis den i højere grad, end tilfældet er, nøjere havde gennemgået en række undersøgelser og analyseret disses metoder. Der burde nok også – men det hører muligvis hjemme andet sted i undervisningen – have været et afsnit om den tekniske side af sociologisk undersøgelsesteknik.

Vagn Dybdahl

*Bernt Schiller og Birgitta Odén: Statistik för historiker. (Almqvist & Wicksell, 1970, 306 s.).*

I 1960'erne har diskussionen om kvantitativ metodes anvendelse inden for historieforskningen været levende. Som det har været fremhævet, er problemstillingen dog ikke ny; et kvantitativt materiale har tit været grundlaget for forskningen. Når interessen for kvantitativ metode i det sidste årti har været stigende, er der flere årsager; økonomisk og social historie

har været genstand for øget opmærksomhed, og dermed har massedata som kildegrundlag fået en mere central placering. Hertil kommer, at den elektroniske databehandling har åbnet mulighed for en omfattende bearbejdelse af et stort materiale samtidig med, at forskningsøkonomien kan opretholdes.

For nogle har det imidlertid været skuffende at arbejde med kvantitativt materiale; ofte er det jo således, at historikerens statistiske grundstof aldeles ikke tilfredsstillende krav, en statistiker må stille; f. eks. kan det indsamlede materiale bag en foreliggende talserie være kasseret eller forsvundet, så en nøje kritik på enhedsplanet er udelukket. Bl. a. af den grund har de mest entusiastiske tilhængere af kvantitativ metode, der har villet forandre historie til en eksakt videnskab, ikke fået vind i sejlene. Naturligvis kan man som historiker ikke forkaste et materiale, fordi det ikke kan efterprøves så nøje som et materiale, indsamlet i nutiden. Derfor har behovet for en lærebog, der fremstiller den statistiske metode i historisk metodisk sammenhæng, været stort.

»Statistik för historiker« må siges at imødekomme kravene. Bernt Schiller og Birgitta Odén har delt arbejdet mellem sig således, at Schiller har skrevet 170 sider om »Statistik för historiker«, mens Odén har bidraget med 110 sider om »Historisk statistik«.

Schiller har med sine indledende fire kapitler om kildekritik og andre metodiske problemer etableret forbindelsen mellem historieforskningen og den indføring i statistiske problemer, som de følgende elleve kapitler byder på. I fremstillingen anvendes i udstrakt grad eksempler fra den historiske forskning, og hvert kapitel er for-